

Red. ctinnea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisori nefrancate nu se pri-
mesec. Manuscripte nu se re-
trimite!

Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Kudofu Mosse, Hausenstein & Vogler
(Otto Maus), Heinrich Schalek, Alois
Hernad, M. Dukas, A. Ooppelik, J. Dan-
berger, In Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein Bernat;
In Frankfurt: G. L. Deute; In Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
garmondă pe o coloană 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarifa și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL III.

„Gazeta” este în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la ad. colector.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiunea, piața mare
Nr. 22, etagiul I., pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl. pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Ună exemplar 5 cr. v. a. seu
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 219.

Brașov, Sâmbătă 30 Septembrie (12 Octombrie)

1889.

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVANIEI.”

Cu 1 Octombrie 1889 stilul vechiu
se deschide nou abonament
la care invităm pe toți amicii și
sprijinitorii fetei noastre.

Prețurile abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.
pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl. pe
șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe un an 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou,
să binevoiescă a scrie adresa lămurită și
a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Brașov, 29 Septembrie v.

Țarul Rusiei sosese aș în
Berlin.

De astă ernă se tot vorbesce
de contra-visita, ce era dator să-o
facă Alexandru III împăratului Ger-
maniei. Această vizită s'a tot
amânât până acuma, când lumea
începuse deja a crede, că Țarul
nu mai vrea să dea față cu Wil-
helm II. In cele din urmă însă a
trebit să-și calce pe inimă Ale-
xandru III și să implinescă, deși
forțe târziu, un act de curtuasiă,
ce nu-l putea încunja.

Intârzierea contra-visitei Țaru-
lui dovedesce mai viu ca or-și ce,
că în timpul din urmă raporturile
dintre Germania și Rusia numai
amicabile și intime n'au fost.

E cu atât mai bătătoare la ochi
intârzierea aceasta, cu cât s'îm,
că împăratul Wilhelm îndată ce
s'a suit pe tron s'a grăbit a
merge la Petersburg spre a implini

dorița ce bunicul său Wilhelm I
a exprimat-o pe patul de moarte,
ca să cultive amicitia cu Rusia.

Dintre toate curțile europene
cea dela Petersburg a fost cea
dintău, care s'a bucurat de a-
tențiunea deosebită a noului dom-
nitor al puternicului impe-
ru german. Cu atât mai mult
a trebuit să resemă Germanii
răcătă, cu care a primit Țarul
amicitia oferită și care s'a es-
primat în anănarea afară din cale
a contra-visitei datorite împăra-
tului german.

De când cu visita împăratului
Wilhelm la Petersburg s'a schim-
bat în adevăr situațiunea și
s'au petrecut lucruri, cari au pro-
dus din ce în ce mai mare în-
cordare între aliații de odinioară.
Principele Bismarck a demon-
strat cu tripla alianță în contra
Rusiei și totodată a vătămat în
mod însemnat creditul ei prin
aceea, că l'a exclus de pe pie-
țele de bani germane. Rusia a
răspuns cu măsuri analoage și cu
concentrarea de trupe la granițe.

Se nase acum întrebarea dacă
în urma visitei Țarului la Berlin
se vor îmbunătăți raporturile in-
tre cele două mari împărății ori nu.

Foile germane sunt foarte re-
servate în această chestiune și pre-
tind că visita Țarului nu va ave-
nișe urmări deosebite și că prin-
trânsa nu se va schimba nimic
din starea actuală a lucrurilor.
De rândul acesta însă foile ru-
sesc sunt acele, cari dau mai
mare importanță visitei Țarului,
numindu-o un „eveniment în-
semnat”.

Se pare să der că Țarul și-a
schimbat gândul și că voiesce
să tacă o încercare de a se în-
telege cu Wilhelm II și se crede
că la acesta a contribuit mult
și temerea ca nu cumva să-i suc-
cedă împăratului german, cu o-

casiunea călătoriei sale la Con-
stantinopol, a îndemna pe Tur-
cia să se alăture la tripla alianță.

După părerea altora Rusia
nici nu se gândesce la o apropiere
de Germania și Țarul își impli-
nesce numai o datoriă de cur-
toasiă întâișându-se aș la curtea
germană.

Cât pentru Germania nu mai
începe îndoielă, că ea nu numai
că a dorit, der a și lucrat
necurmat în direcțiunea de a sta-
bili o înțelegere cu Rusia. Demon-
strațiile cu tripla alianță, războiul
în contra rublelor rusec și
alte au urmărit un scop în-
doit: de a arăta, că Germania
pote fi și fără amicitia Rusiei și
de altă parte a face o presiune
asupra Rusiei tocmai în favoarea
unei apropiări a ei de Germania.

Cum că principele Bismarck n'a
perdut încă speranța de a se în-
telege cu Țarul, dovedesce și
taptul, că densusul a sosit cu
întreaga sa familie la Berlin, ca
să ia parte la întvederea mo-
narchilor, cu toate că Țarul
vine fără ministrul său de es-
terne.

Aș Bismarck este mai bine pre-
gătit și îngrădit cu alianțele
sale, densusul pote der să pună
condițiuni. Primi-le-va Țarul?

Acesta este marea întrebare a
momentului și dela deslegarea ei
într'un sens seu altul depinde
pacea Europei.

DIN AFARĂ.

Amicitia franco-rusă.

In Algeria, in Cercle de Commerce
de acolo, li-s'a dat o masă oficerilor
ruși de pe încrușătorul rus „Admiral
Kornilov”, asistând și generalul fran-
cesu Bréart, comandantul corpului 19
de armată, cu mulți oficeri superiori și
căpeteniile autorităților. Președintele
cercului bău pentru Țarul, pentru

națiunea rusă și pentru oficerii în-
crușătorului. Generalul Bréart dete
apoi espresione simțimentelor de sim-
patia ale armatei franceze de uscat și
de apă pentru frații lor de arme ruși,
și și esprima convingerea, că în ziua
luptei Rușii și Francezii vor lupta la
olaltă. Generalul își goli paharul pen-
tru gloria ambelor stéguri. Comandan-
tul corăbiei mulțami cu un toast
pentru președintele republicei, pentru
guvernatorul general al Algeriei, ge-
neralul Bréart, și pentru armata franceză.
In numele poporațiunii salută primarul
Guillemain pe ôspeți, esprimându-și pă-
rerea de rău, că nu-și pote manifesta
viele și adâncile sale simpatii pentru Rusia
in limba rusă. După elu bău consulul
rusu pentru Francia și Rusia, deputatul
Letellier pentru amicitia ambelor na-
țiuni, prefectul pentru Țarul și pentru
consulul rusu ș. a.

Inspețiune rusă la graniță.

Noul comandant al districtului
militar rusesc de sud, generalul
Dragomirov, a sosit in Chievu, de
unde se va duce in toate locurile de
garnisonă ale districtului, ca să inspec-
teze trupele. Cu această ocaziune va
inspecta cu deamăruntul și locurile in-
tărite dela graniță, precum și materialul
de războiu.

Prințul Ferdinand al Bulgariei,

a părăsit Bulgaria pe două săptămâni,
ca să viziteze pe mamă sa, princessa
Clementine de Coburg in Ebenthal
(Germania). Principele va lipsi vre-o 14
zile din țară. Elu a publicat următoarea
proclamațiă:

Cătră prea iubitul nostru popor!
Părăsind pentru câteva zile principa-
tul spre a visita pe înalta noastră mamă,
Princessa Clementina de Sachsen-Coburg-
Gotha, precum și câteva rudeni de
apropie, numim in puterea art. 19 al
constituției ca plenipotențiat al nostru
și predăm conducerea țării in timpul
absenței noastre ministrului nostru de in-
terne și ministru-președinte Stambulow,
despre ceea ce încunoscim pe in-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Coda de pâr la Chinez.

Intr'adeveru este o mărturisire, care
mă blamă, însă, durere, e adevărată:
încă acum un an imi imaginam eu,
că figurile de porcelan, ce se clatină,
ce espresione fetei. ce-mi reamintesc
spasmurile băutorilor de bere de Mün-
chen și cari se aflau pe căminul bun-
icei mele, sunt copii fidele ale fiilor
imperului ceresc. Cel puțin acelea
ale celor mai voluminoși dintre ei, cari,
după o convingere mai lăpă, adoră ca
delicatețā rimele in sosul de vanilia,
cari pōrtă in loc de ordine pene de
păun și se numesc mandarin.

Pentru sărătocii chinezi, cari încă
nu au ajuns la pene de păun și la ro-
tundimea pântecului, valorau in fantasia
mea desemnurile pestrițe ca substrat
îndestulator, precum se pote vedea pe
cutiile de tinechea cu céu.

Toți însă, groși și subțiri, dignitari
și purtători de lectici, purtau in intui-
țiunea mea mustăți uriașe, cari cu vâr-
furile lor atârnav melancolic in jos, ér
ochii, ca ună pendanțā la aceste

sculuri de pâr ce arătau in jos, arătau
totu așa de energic in sus.

Nimicu nu era mai ușor la această
teoriă fisionică foarte convențională,
decât a desemna capul unui Chinez:
două trăsături dela mijloc in sus —
ochii, o trăsătură verticală — nasul, o
trăsătură orizontală — gura, două trăsă-
turi in jos, foarte lungi in spre afară —
barba, — éta totu. Fața, de sine se în-
telege, galbină ca foile cele subțiri de céu,
ér înderată o codă de pâr imponentă
pană la încheetura genunchilor.

O! lucruri fantastice, cum umblă
realitatea cu voi!

Chipul vechiu și bun al Chine-
sului meu s'a șters pentru totdeauna,
ca și pasiunea mea din tinerețe pentru jo-
cul de-a-soldății, de când am vedut
pentru prima dată pe reprezentanții
pântecoși ai imperului mangiuric — chi-
nesu, de când cu urechile mele am
audit din buze chinezesc dragălașul
Ching-ching.

Nu, domnii din Asia estică nu sunt
galbeni ca foile cele subțiri de céu, n'au
diagonale in față formate din linii pre-
lungite ale bărbiei și ochilor, ei nu arată

ca Pagodele (figuri ce se clatină) nici ca fi-
gurile de pe cutiile de tinechea cu céu.

Der code de pâr, veți bine, că au
acesta e adevărat, code până la ge-
nunchi, totuși cu părere de rău trebuie
să adaugem, că cele mai multe dintre
aceste code sunt de aș. Eu însu mi
le-am vedut.

Spre a mi distruge mai bine chipul
meu cel fals de Chinez, mi-am căș-
tigat de amici doi fi adevărați ai im-
periului de mijloc.

Unul este din partea nordică, din
Peking, pe care Chinezii lu numesc
raiul pe pământ, ér Europeanii, cari
locuesc acolo, ilu numesc ună cuibă
miserabilă; celălalt este din sudul im-
periului, din cetatea Canton, „Parisul
chinezesu de astăzi”, odinioară atât de
dușman străinilor.

Este ceva urit din partea mea, ca
să trădez slăbiciunile amicilor mei,
însă dreptatea înainte de toate!

Coda unuia dintre prieteni mei con-
fuciani nu era mai mare, ca o code de
cloțan, pe când ca o bucată de renune
ii atârna pe spinare o împletură de
aș mai lungă ca ună metru.

Cât mă'm mirat însă, când aflai chiar
că această code chinezescă, unicul lucru care

mi-a rămas real din chipul fantasiei
mele, era tocmai nechinezesc.

Nu tocmai de bună voiă își radu ei
capul până la crescut, fi lui Han,
după cum se numesc ei bucosu, nu
de bună voiă își inmulțesc ei toaleta
lor cu acea bucată de podobă, care
nu le stă bine, — este ceva îngrozitor,
der adevărat: code chinezescă este code
tocmai așa de impusă, ca și cele mai
multe code spirituale, ce ne atârnav in-
derată nouă omenilor cu cultură vestică.

Era ună timp bun in China când,
in locul codei celei țepene și aspre, flu-
tura in aeru pe capetele bărbăților
pâr neîmpletită, — der acel timp a
trecut de doi secol, și decă vre-odată,
ceea ce nu arareori se întâmplă, își aduc
aminte omenii din imperiul celu uriaș,
că colo sus in capitala nordică domnesce
o familie domnitoare străină, decă isbu-
nesce câte o rescătă obicnuită, in țară,
atunci primul semn al simțimen-
telor revoluționare este, că fără de veste
codele de aș seu de pâr dispar și in
locul lor se arată perii nealți ai ca-
palui, — fiecare fir de pâr e o crimă de stat!

Coda e adecă semnul supunerii sub
Mangiuri

bitulă nostru popor. Dată în palatul nostru în Sofia la 26 Septembrie 1889. Semn. *Ferdinandu*.

A bătută la ochi, că prințul Ferdinandu a ținut secretu această călătorie până acum, când a și întreprins-o. Prietenii prințului și ai guvernului său dicit, că dănsul a voit să evite discușiuni publicistice ori diplomatice și dau cu socotela, că călătoria lui stă în strînsă legătură cu cestiunea recunoșterii sale de către Pörtă și de către celelalte puteri europene.

Pașici președinte alu Scepniei.

În cercuri independente de guvern se vorbesce, că Pașici totu va fi numit președinte alu Scepniei. Până acum domnia îngrijirea, că elu va pune pe tapetu, pe căi laterale, cestiunea dinastică prin aceea, că vrea să pună la cale o amnestia generală. Pașici însă se fi datu asigurări liniștitoare în privința acăsta. Din contră se consideră în aceleși cercuri ca siguru, că în tabăra radicalilor se crează o opozițiune condusă de Katic, în contra despotismului da partidă alu lui Pașici.

O adresă către Regina Natalia.

Comercianții și industriașii din Belgradu au trimis Reginei Natalia o adresă de bună venire, în care se dice, că faptele cele mărețe ale Reginei sunt încunjurate de rațele gloriei ceresci; ea a fostu o mamă plină de frăgețime a fiilor lor, ea a îngrijit cu blândețe cerescă și cu bunătate ângerescă pe bravii lor frați, pe luptători; cu mână de mamă a ștersu multe lacrimi și a neteditu frunțile pline de griji ale nenorociților și ale celorlări cari au suferit fără vină; ea a ridicat școle, în care s'au crescutu caractere: a întemeiatu institute și biserici, unde se învață adevărul, dreptatea, blândețea și mărinimia; ea a fostu mama Serbiei. „Tote rugăciunile noastre fierbinți și sincere, tote mulțămiriile noastre, tote lacrimile cele calde de iubire și de recunoștință se unesc într'unu unicu strigăt de bucuria: Fii-ne binevenită, tu mamă glorioasă spirituală! Fieți dată o lungă și fericită viață lângă regele nostru Alexandru, speranța noastră“.

Regina Natalia a răspunsu, dîcîndu că acăsta salutare îi însuflește speranța în viitoru și în zile mai bune. „A trăi în mijlocul iubiților mei Belgradeni a fostu dorința mea permanentă, și întred-vostre și lângă fiul meu potu fi fericită“.

SCIRILE PILEI.

„Popularitatea“ lui Coloman Tisza. Din Sajo-Kaza i-se scriu lui „B. U.“ următoarele: Sfântul Coloman Tisza se

bucură în țără de o grăznică simpatie, dovadă următorul casu: Conte Serenyi a făcutu o călătorie cu calésca la Sajo-Kaza cu scopul ca să cerceteze pe baronul Radvanszky Bela. La o parte a drumului se aflau vre-o 40—50 de țilari, dintre cari unuia, când vîdu venind pe contele Serenyi, i-se părî că vine Tisza și numai decăt strigă: „Vine Coloman Tisza!“ Toți cei de față răspunseră: „Să-lu batem cu pietri!“ Nu multu după acăsta contele Serenyi se pomeni cu o ploă de petri cîdîndu asupra lui. Conte o luă la sîntoșă, mulțimea de țilari fugi după el și numai cailor săi sprinteni avu să le mulțămescă, că a scăpatu tefăr. Conte Serenyi a insinuat casulă la fisolgabirul și a protestat în contra presupunerii, că elu ar fi Colomanu Tisza.

Propunerea istoriei și literaturii. Ministrul ungurescu de culte Albin Csaky într'o ordinațiune mai nouă a sa se plînge, că din cauza lipsei de colecțiuni potrivite profesorii dela școlele gimnasiale și reale n'au putut până acum să corăspundă recerînței de a se folosi în propunere cătu mai desu de metodul intuitiv, mărginindu-se a folosi acăstu metod mai cu sēmă numai la propunerea științelor naturale, er nu și la propunerea istoriei și literaturii. Fiindu că profesorul la propunerea artelări naționale și străine, cum și cu ocașunea cetirei classicilor greci și romanu mai în fiecare oră are trebuința de tablouri, modele etc. pentru a putu se imprime în memoria elevilor obiectul propus, și fiindcă la propunerea istoriei fără o potrivită intuițiune este aprăpe imposibilu de a propune cu efectul dorit lucrurile întrebunțate odinori de popora și națiuni, obiceiurile acestora, modul lor de viață și instituțiunile lor culturale: din aceste considerațiuni ministrul Csaky provăcă pe directorii școlilor medii, ca să îndemne pe profesorii lor subalterni să se silăscă a înmulți mijlocele intuitive necesare la propunerea istoriei și literaturii.

Unu patriotu voinicosu. Preotul din Gaiulu micu, diecesa Caransebeșului, vrîndu să asigure existența școlei romănesci de acolo, s'a apucat și banii 120 fl. cari avea să-i ia și ca învățatoru în comună, i-a strîns și i-a depus spre fructificare la o casă de păstrare, ca să se formeze unu capitalu mai mare. Notarul comunalu însă Ciky Lajos, în „patrioticu“-i zelū ungurescu, și-a pus în gîndu împreună cu executorul de dare să nimicească acăstu fond școlar, dîcîndu: „popa facut fond școlar, iu iē dela el și pre iel“. Și sub pretextu, că

să n'caseze contribuțiune restantă de pe la nisce foști învățatori, a căutat nota-rul prin lada bisericii să ia libelul de depunere, dēr preotul avusese grija să îl trimetă la episcopie în Caransebeș.

De siguru, că vrednicul preot va pune la locul sū pe „voinicosu“ notaru ungu.

Dare pe zaharu. Ministrul ungurescu de finanțe ordonă pe temeiul art. 3, § 26, art. de lege XXIII din 1888, ca toți aceia, cari produc zaharu fărimat ori făină de zaharu din zaharu deja supus dării, sūntu îndatorați să provađă acăstu zaharu înainte de transportare din magazine, respective înainte de a fi predatu în comerț, cu mărci oficiale de vindere ori de consumare. Pentru procedura ce e a se observa cu acăsta ocașione sūntu dătătoare de măsură tote acele dispozițiuni, ce sūntu cuprînse pentru vîndarea oficială a zaharului-candelu și a sirupului în ordinațiunea Nr. 49.952 dela 21 Augustu 1888.

Cestiunea transferării școlei teologice unguresci din Aiudul la Clușiu a provocat vii debateri în adunarea districtului bisericescu reformatu, ce se ține în Clușiu. Între alții, însuși episcopul Dominik Szasz a susținut propunerea de a se face acăsta transferare. Cestiunea acăsta se discută de întrăga pressă ungurescă din Ardělă. Unele diare sūntu pentru transferare, altele sūntu în contra transferării din motive „naționale“ unguresci.

La universitatea din Clușiu s'au înscrisu pentru semestrul primu alu anului școlastic curențu: 230 juriști, 156 mediciști, 90 la filosofie, 36 la științele naturale, 56 la farmacie. Cu totul 568, mai multu cu 38 ca în primul semestru alu anului școlastic trecut.

Manevrele armatei române. O scrisore adresată din Bucuresci „Corespondenței politice“ din Viena dă amănunte în privința marelor manevre ale armatei romănesce. La cari voru lua parte unități luate din tote corpurile de trupe. Se regretă, că cerințele bugetare au impus, în anul acăsta, ore-cari restricțiuni în privința concentrărilor și că numai unu corp de armată a fostu întrunitu în întregul sū pe picioru de pace, dēr se speră, că în anul viitoru se va putu concentra celu puțin unu corp de armată pe picioru de resbelu spre a da manevrelor pe cătu se pōte imagina resboiului.

Musica orașenescă va da Duminecă în 13 Octomvre st. n. în sala otelului Nr. I. alu doilea concertu cu abonamentu.

Darea de sēmă a lui Iranyi.

Amu vîduțu ce a dîsu Tisza și ce i-a răspunsu Apponyi. Acum se vedem și părerile ce domnesc în sîmul partidei kossuthiste.

Daniel Iranyi, președintele partidei independenților, a dîsu în discursul, rostitu înainte alegătorilor săi dela Bekes, între altele:

„După discursul dela Oradea-mare alu ministrului-președinte, există intențiunea, ca în viitoru funcționarii comitatelor și orașelor să fiă numiți de guvern. Decă acăstu planu, ce l'a avut până acuma numai opoziția moderată, se va executa, atunci puterea guvernului, care și acuma este peste măsură de mare, va deveni și mai mare, pe când dreptul, ce este rezervat controlui, nu oferă o garanția de ajunsu“.

„Acăstu inovare n'am putu-o aproba din punctu de vedere alu libertății nici atunci, când țera ar fi pe deplin independentă, bu cătu mai multu însă nu trebuie să ne temem de ea în acăsta stare de dependență, în care ne aflăm față cu Austria și cu cercurile decizătoare ale Vienei. Istoria ne admonieșă, să ne reținem de așa ceva“.

De câte-ori n'a fostu în pericolu libertatea Ungariei, de câte-ori n'a fostu apărata de nimicire de către comitate, ori cu arma în mână, ori prin rezistență pasivă? De aceea legislațiunea dela 1848 a numit comitatele *bastione ale constituției*.

Cine cutēză a garanta, că asemenea casuri nu se voru mai repeți? Cine pōte să ne garanteze, că constituția nu se va mai suspenda niciodată, ori că nu se va scria în modu însemnatu? Cine ar voi să jure, că dieta nu se va disolva niciodată și că niciodată guvernul nu va conduce afacerile țării fără controla corpurilor legiuitoare? și cine ar dice că este cu neputință, ca unu guvern reuțacios cu ajutorul corupțiunii, care la noi durere nu e necunoscută, va aduce însuși corpurile legiuitoare acolo, ca să fiă aplicat a jertfi drepturi însemnate ale țării? Cine își va ridica în asemenea casuri cu putere vocea în interesul susținerii constituției, decă municipiile voru dispăre din viața publică sū decă voru pierde totă însemnătatea lor?

Aceia, cari uită învățăturile istoriei, ori cred, că acum drepturile națiunii sūntu asigurate pentru veci, asigurate cu deosebire atunci, când o armată pătrunsă de unu spirit străin ține țera ocupată, aceia n'au învățat din istoria nimicu.

Nu dicit, că administrația nu trebuie să se îmbunătățescă, din contră, dēr eu cred, că acăsta țintă se pōte ajunge și conservăndu sistemul de alegere. Nu-

Acum de curînd când îi succese în fine guvernului mangiur-chinez să învingă triburile sēlbatiche de pe insula Formosa, cea dintăiu acțiune de statū importantă a fostu, că afară de unu număr mare de călindare chinezesci, s'au împărțit barbarilor umiliți de către poliția o multime nespūsă de briciuri.

Acum stăpănesc și pe Formosa cōda suri a sclăviei, și capetele săpunte ale sēlbaticilor fii ai țerei răsărite trebuie să le tără murmurăndu.

Și piciorle schilăvite, ce te uimescu multu, ale Chinezelor, cu cari fugu ele impltecindu-se și legāndu-se ca rațele cele tinere nu sūntu nisce născocitur ale gustului chinezu grotescu, ci nisce semne impuse de supunere sub mănioșii Mangiuri.

Nu este întregă metoda acăsta ingeniōsă și practică? Este ore unu mijloc mai bunu, să ții în frēu capete cutezătoare, decăt să le ții strînsu legate de cōde?

Și ce ușor pōte fi tăiat unu capu, decă cu stînga apuci cōda, er cu drepta ilu tai!

Pe Chinezile însă potu să-le căștigi lesne prin vanitatea lor femeiască.

A fostu de ajunsu, ca unu seculu întregu Don Juanu mangiurian să declare piciorșele în miniatură de forțe de gust și cu *chic*, ca să capaceze pe tote frumoșele cu ochii lungăreți, că nimicu nu este mai frumosu ca unu piciorușu, care nu este mai lungu decăt o mână de copilă.

Și acum cred ele, cu tote durerile ce le simt când se strângu în șinore, tot așa de tare în frumșețea acăsta, ca și compatriotele noastre în farmecele turnurei, și ele totu atât de puțin renunță la piciorle lor micșorate în modu artificialu, pe cătu de puțin europenele renunță la alu lor *je ne sais quoi* măritu în modu artificialu.

Bărbații chinez din contră, cari de altminteală numai pēr pe dinți n'au, mai că i-ar fi primit și p'aceștia, numai să și păstreze pērul pe capu.

Au cursu riuri de sânge, au fostu măceluri în cuprinsul întinsei împărății chinezesci, mai înainte de a atēna la fiecare capu chinezesc lanțulu de pēr alu umilinței.

Care voiesce să scie, de ce crădim, de ce crăncenii grozave e capabilu cea mai înaltă speciă a lumii animalice,

species homo sapiens, acela să cetescă istoria acestor timpuri, când China se revoltă în contra cōdei, istoria înfricōșatei peride de sânge a lui Chang-Hsien-Chang, față de care Caligula ne apare ca unu miel plin de blândețe, și ale cari fapte trecu peste fantasia lui Flaubert, ori-căt de crăncene apar în romanul sū „Salambo“ crăușimile punice.

În timpul de mai înainte purtau chiar și Europeni în China, îndată ce fi impusă purtarea cōdei, acăsta bucată de toaletă.

Martin Martini, unu Jesuitu germanu, care trăia, pe timpul cuceririi Chinei de către dinastia mangiurică a lui Ching, în imperiul ceresc și care ne-a lăsat unu nou „*Historia belli tartarici*“, ce tracteză tocmă despre acăsta cucerire, se tūne și elu cu totul, ceea ce în urma tunsurei sale îi fu forțe ușor, când victoria fi în partea fiilor nordului, și chiar astăđi consideră misionarii catolici din China, că e mai potrivit causei lor, să se îmbrace și să se friseze chinezesc, pe când convertitorii protestanți protesteză în contra cōdei și a fustei.

E lucru firescu, vrîndu să stabilescu faptulu, că lucrurile chinezesci sūntu

totdeuna contrariul lucrurilor noastre și de sine se înțelege, că femeile în China nu pōrtă cōdă, dēr pentru aceea nici acoperemētū pentru capu n'au.

Femeile își au pērul lor, pentru ce să pōrte pālării? dîse prietinelu din nordul Chinei forțe categoric.

Decă n'ar fi Chinesii încă de mai înainte pregătiți, d'a se mira de tote lucrurile, cari sūntu la noi, de bună sēmă ar fi unu lucru principalu de admiratū din partea lor gătelle de cap, pe cari damele noastre cu atăta dibăciă și tenacitate le balansēză pe capu, așa dicit prietini mei Chinezesci.

— Pentru ce să ne mirăm? Nu trebuie să începem, pentru că atunci n'am mai isprăvi. Totulu este întorsu.

Durere, că n'am fostu dela începutu atăt de cu minte, ca să mi înăbușescu mirarea, și cu cât mai multe aflu dela amicul meu codatū, cu atăt mai tare mă miru.

Într'adeveru, mă temu, că nu voi isprăvi niciodată cu mirarea mea, dēr ea treptat se micșoreză, așa că acum ar trebui să mă miru mai puțin, decă mi-s'ar spune că împărătesele din China pōrtă favorite roșii. (Va urma)

mai funcționarii superiori de și-ar exercita datoria controlului cu conștiință, atunci administrația s'ar îndrepta în mod însemnat. Noi vom sprijini ori și ce proiecte, care are de scop îmbunătățirea administrației, der în nici un caz nu vom să sacrificăm principiul alegerii. Este o datorie patriotică a țării la acest principiu, a căreia împlinire în prima linie o așteptăm de la municipii însăși. Dacă municipiile nu și-ar împlini această datorie, s'ar căi amar.

Vorbim despre raporturile partidei independenților către opozițiunea moderată, dize Iranyi: Noi am conlucrat și până acum cu opozițiunea moderată, ca contrară a guvernului de față, pentru răsturnarea acestui guvern și ne-am susținut la alegeri, ca și în dietă, reciproc unii pe alții contra guvernului. Această procedură vom să observăm și în viitor, der cu nimenea nu putem încheia o legătură mai strinsă, sacrificându-se suspendându-se principiile noastre. Aceasta ni-o interdice conștiința noastră, cuvântul dat alegătorilor noștri și onora noastră. Un asemenea pas ar fi și stricțios. Pe tărământ pe care stă așd opozițiunea moderată în destina de drept public, nici nu e cu puțință o îndreptare a relelor noastre. Pentru aceasta avem lipsă de deplină independență. Noi nu putem să jertfim principiile noastre, ci le vom să susținem și apăsă în viitor.

În fine protesteză Iranyi contra înșinării foilor apponyiste, ca independenții să se unescă cu opozițiunea moderată, dize că după ce vederile sunt așa de diferite în privința comunității cu Austria și acum în privința reformei administrative, acele foi dovedesc numai, că se nu pună nici un preț pe principii politice și de bună cuviință. se nu fi credă capabil pe independenți de această.

Correspondența „Gaz Trans.”

Argihătu (Sălagiu, 1889, 5 Octomvre.

Conform promisiunii, vin așd cu bucurie a Vă scrie ceva despre stările noastre din tractul Basescilor, pe care cu drept cuvânt îl pot numi unul din cele mai de frunte. Tractul acesta dispune de conducători bravi, cari toți se nisuesc într'colo ca să lumineze poporul, ceea ce țină de cea mai săntă datoriță a lor, și meritul acestora este că în tractul acesta sunt 17 școli, provădute toate cu docenți calificați, afară de 2.

Școlile fără excepțiune sunt întocmite după cerințele legii. Salariile docențiale trec peste 200 fl. în unele comune, pe când în alte tracte bieții docenți abia au salare de 90 fl. v. a. și 50 merțe grăunțe.

Vedend poporeni că au conducători, cari se nisuesc a le ușura jugul, ce abia îl mai pot purta, cu bucurie primesc sfaturile lor. Așa numai la sfaturile Reverendissimului Domn Archidiacon și a D-lui Georgiu Popu proprietar mare în Băsești au început a da deciueli pe seama bisericii, din cari deciueli apoi se ridică biserică pompoasă. Numai de 8 ani de când avui norocire a locui și eu în acest tract s'au edificat 4 biserici: în Stremțu, în Asiagiul de jos, Săsig și Băița, dintre care numai cea din Băița a constă 30,000 fl. v. a. Între conducătorii acestui tract trebuie să amintesc la primul loc pe Venerabilul Archidiacon Grgeoriu Popu de Băsești, care deși numără la 80 de ani, nu încetă de a lucra pentru prosperarea acestui tract. Acest Venerabil bătrân încă din tinerețe s'a nisuit ca tractul lui concredut să fiă de model și ori și unde au fost vre-o disensiune el cu pastora-l-i bună le-a și împăcat. Câștigându-se astfel iubirea tuturor, în anii 1860 a fost ales deputat dietal. Numai inteligența din tractul acesta scie cât bine a făcut tuturor, și că

n'a lucrată nici-odată în contra convingerilor sale.

Nu mi-a fost voia a abusa de ospitalitatea preștitului diaru, ce redigeți, numai ca să laud pe cineva, ci această o-am făcut pentru aceea, ca să vedă On. publicu, că acolo, unde sunt conducători bravi, se pot face și mai mari lucruri de cât cari s'ar aștepta dela bietul țeran, care abia mai poțe învinge greutățile. G. M.

Literatură.

Aron Pumnul. Voce asupra vieții și însemnătății lui, dimpreună cu documentele relative la înființarea catedrei de limba și literatura română la gimnaziul superior din Cernăuți, precum și scrierile lui mărune și fragmentare, publicate de D-rul Ionu alu lui G. Știerea, profesor i. r. la universitatea din Cernăuți, membru al Academiei române din Bucuresci, membru onorar, se fundator al mai multor societăți literare etc. Voluminosul op, al cărui titlu l'am spus aci și care conține 392 pag. formată mare 8", conține și portretul lui Aron Pumnul; este edat din partea Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina, tipărită fiind cu spese acordate din fundațiunea Pumnulă. Se vinde în folosul acestei fundații cu prețul de 2 fl. v. a.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.”

(Serviciul biuroului de corresp. din Pesta.)

Kiel, 11 Octomvre. Țarul a sosit după ameză la 4 ore. Tote corăbiile de răboiu engleze și germane l'au salutată și au arborat stegul rusec. Țarul a rămas pe „Derșova” până la plecarea sa la Berlin.

Berlin, 11 Octomvre. Țarul sosese la 10 ore înainte de ameză.

München, 11 Octomvre. Principele Bulgariei a sosit aci și a tras la ducele Max Emanuel. Se dice, că la nopte va pleca mai departe la Paris.

Bruxela, 11 Octomvre. Guvernul a hotărât unanim să introducă pușca Mauser pentru armată.

Paris, 11 Octomvre. Starea regelui Portugaliei, care e bolnav, e îngrijitoare.

DIVERSE.

Profesorul confus. În Viena muri în zilele acestea în etate înaintată paterul Ioan Auer, superiorul ordinului paristic austriac din provincia. Mărtea sa a deșteptat o mulțime de reminiscențe ale activității sale ca profesor al gimnaziului academic. Pe lângă sentimentele de pietate și de recunoștință ce le au de bună seamă toți școlarii meritului profesor, mai sunt și reminiscențe de natură veselă, *auerianu*, despre cari se vorbise mult și cari acum în diferite cercuri s'au împropătat. Așa circulă după cum cetim în „Neues Wiener Tageblatt” următoarele frase de confusiune: „Elvețianii sunt un popor muntănu în se climă Scoției începe în Octomvre”. — „În Asia mică s'au inventat porcii”. — „Daru suferi o pierdere mare, pentru că v'am spus încă da er, că întreaga expedițiune a fost o prostia”. — „Răboiul alu treilea punic s'ar fi terminat cu multă mai curend, decât s'ar fi început mai de vreme”. — „Acoperit de nenumărate rane, cădu Cesar mort lângă statua lui Pompeiu; cu o mână își trase vestimentul peste cap, er cu cealaltă strigă după ajutor”. — „Carol IV muri la anul 1378; însă nu a fost Carol IV, ci Carol V, și nu 1378, ci 1558”. — „Astfel isbucni un răboiu general pe pagina 94”. — „Francisc al II făcu pe Napoleon, se simță că el a fost o casă veche de regenți”. — „Și durere”,

continua confusul savant cu mâhnire expresiunile sale memorabile, „durere sunt chiar în Europa omeni, cari nu sunt totdeuna cu mintea întregă”.

Perturbațiuni ale auzului din cauza telefonului se constată de Dr. Gellé în „Uniunea medicală”. Deși de caracter mai slab, sunt forte supărătoare pentru bolnavi aceste perturbațiuni, care constau într'un viziț permanent în ureche și în accese de amețelă. În cele mai multe casuri sunt cuprinși omenii nervoși de asemenea afecțiuni, decât se servesc pre mult de telefon. Gellé făcu observațiuni la mai multe persoane, că urmarea fenomenului acestuia este ioflamațiunea peliței tobei. O însănoțare repede urmărește, decât nu mai folosește omul telefonul.

Câte nu fac tunelurile. Într'un vagon de cl. II a trenului accelerat dintre Frankfurt și Colonia se întâmplă de curend, astfel scrie un călător diaru „Cur. Corr.”, în trecere prin tunelul dela Loreley o hazia istorică: Era forte întunecă, nimenea nu era în stare să recunoască pe vecinul se, și nici o convorbire nu se putea începe sub asemenea împrejurări. Deodată tăcerea fu întreruptă prin întrebarea naivă a unei voci femeiesci: „Carol, cum se întâmplă de ai tu mustața acum?” Scurtă tăcere — apoi o ilaritate colosală. Dama seșuse până acum lângă mirele ei; acesta în imbulzela cea mare, se aședă într'alt loc. Acel călător, care luase locul acestuia, simți o cordială stringere de mână, apoi două buze subțiri într'o dulce sărutare se apăsă pe buzele sale și află acolo mustața, care provocă întrebarea ei. Mirele se mângăia cu maxima: „Cine poțe să se pună contra unei nenorociri?” și fu de părere, ca se nu și lase mustața se'i creșcă, pentru ca într'un cas analog se potă fi imediat cunoscută greșala.

Un riu subteran. Din Paris se scrie: La Miens, departamentul Lot, s'a descoperit un riu subteran. S'a urmărit cursul se în distanță de 2 kilometri, și cu lumina s'a trecut prin minunate pesceri și s'au aflat 7 lacuri și 32 de cataracte. Se presupune, că cursul rului subteran este lung de 7 kilometri și alimenteză unul din cele mai mari isvire, cari se varsă în Dordogne.

O bolă nouă. Din Smirna i-se scrie diaru „Frankfurter Zeitung” cu data de 23 Septemvre: „În Orient, mai cu seamă în Asia mică și în capitala aceleia bantue o bolă epidemică, care deși nu e periculoasă pentru viață și nu se sfărsece cu mărte, totuși a luat nise dimensiuni estoradine și mai cu seamă în orașul acesta jumătate populațiunea (200,000) este cuprinsă de bolă din vorbă. Ea este numită „Deng”; începe cu o migrenă înepătoare, cu o perturbațiune dureroasă a tuturor membrelor și cu o afecțiune de friguri până la 40°, și după o durată de 8—14 zile lasă după sine o mare slăbiciune. Se dice, că își trage originea din Egipt și chiar și în Spania nu e necunoscută. Se anunță că s'au ivit casuri de această bolă și în Constantinople și în curend va lua drumul spre Europa, decât ierna, care vine, nu-i va sta în cale. Până acum medicii de aici n'au putut ajuta nimic, mijlocul obișnuit contra frigurilor, chinul, n'are nici un efect. Din cauza temerei de carantine casurile de această bolă se anunță în străinătate cât se poțe mai puțin.

Fotografiă trădătoare. În legătură cu nenorocirea, care s'a întâmplat cu trenul dela Düsseldorf, este și o istorie comică. Un profesor dicteză unui școlar o pedepsă, pentru-că a fumat. Tănărul tăgăduiesce cu obrăznicie, că el n'a seversit fapta această. Profesorul: „N'ai vădută d-tain Sâmbăta trecută după prânț locomotiva, care a deraiat?” — Școlarul: „Ba am vădută, der.....” — Profesorul: „Într'o fotografie, care representă scena aceea nefericită, ești și

d-ta fotografat cu o țigară în gură! Vrei să mai tăgăduiesci, cumcă ai fumat?” — Școlarul: „Într'adever?” — Apoi atunci nu-mai tăgăduiesc de loc.”

ULTIME SCRİ.

Praga, 27 Septemvre. „Hlas Narodna”, organ al bătrânilor cehi, asigură că propunerea eventuală a tinerilor cehi, cu ocazia discuțiunii adresei, de a cere încoronarea împăratului ca Rege alu Boemiei, va fi respinsă de majoritatea dietei, pentru că singurul fapt al nimirii comitelui Thun ca guvernator alu Boemiei nu ajunge pentru a socoti situațiunea ca favorabilă soluțiunii unei cestiuni atât de importante.

Viena, 27 Septemvre. O scrisore adresată din Bucuresci „Correspondenței Politice” blămăză atitudinea opoziției din România, care dă o falsă interpretare măsurilor celor mai folosite luate de guvernul actual, totu astfel și pentru nouele dispozițiuni luate de general Manu față de armata teritorială și cari vor să avă de rezultat, în urma creării de companii și de escadrone permanente, de a instrui trupa, de a forma cadre bune și de a obține eventualmente un alu treilea batalion de fiacare regiment de infanterie teritorială.

Necrolog. Vedua Sigismund Popu născ. Rosalia Drăganu, fica Silvia măr. Ladislau Papp Szilagy conceptă ministerialu, fi: Ladislau, Victor și Aurel, mai departe Iosifu Popu, avocat, și soția născ. Susana Szaploneczay, Rosalia Pop, Dr. Iosifu Popu jude la tribunal și soția Dora Mihalca, împreună cu fi lor; în fine Maria Popu în numele lor și alu tuturor rudeniilor și cunoscuților cu inima plină de durere anunță că mult iubitul și neuitatul lor soț, tată, socru, moș, frate, cumnat și respective unchiu, Ilustratea Sa Domnul Sigismund Victor Popu, de Șomcuta-mare, fostul căpitan suprem alu Chiorului și în mai multe rânduri ablegat dietal a încetat din viață la 8 Octomvre a. c. în etate de 73 de ani. Rămășițele defunctului se vor aședă spre eterna odihnă după ritul gr. orient, la 28 Septemvre (10 Octomvre) a. c. la 3 ore d. a. din locuința sa cerc. IV., Ferencz Iozsef-rakpark Nr. 2 în cimiterul central. Budapesta la 27 Septemvre (9 Octomvre) 1889. Fie-i țerina ușor și memoria binecuvântată!

Cursul pieței Brașov

din 11 Octomvre st. n. 1889.

Bancnote romănesci	Cump.	9.42	Vend.	9.44
Argint romănesc	-	9.35	-	9.38
Napoleon-d'ori	-	9.44	-	9.46
Lire turcesc	-	10.72	-	10.75
Imperial	-	9.72	-	9.75
Galbeni	-	5.57	-	5.61
Scris. fonc. „Albina” 6%	-	101.—	-	102.—
5%	-	98.50	-	99.—
Ruble rusesci	-	1.22	-	1.23
Mărci germane	-	53.10	-	53.35
Discontul 6—8%	pe an.			

Cursul la bursa de Viena

din 10 Octomvre st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	100.40
Renta de hărtă 5%	-	95.50
Imprumutul căilor ferate ungare	-	114.60
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (1-ma emisiune)	-	99.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (2-a emisiune)	-	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune)	-	112.75
Bonuri rurale ungare	-	87.90
Bonuri croato-slavone	-	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vin unguresc	-	99.50
Imprumutul cu premiul unguresc	-	138.25
Losurile pentru regularea Tisei și Sghedinului	-	127.75
Renta de hărtă austriacă	-	88.55
Renta de argint austriacă	-	84.80
Renta de aur austriacă	-	110.50
Losuri din 1860	-	138.30
Acțiunile băncii austro-ungare	-	921.—
Acțiunile băncii de credit ungar	-	316.25
Acțiunile băncii de credit austr.	-	305.25
Galbeni împărătesci	-	5.66
Napoleon-d'ori	-	9.46
Mărci 100 imp. germane	-	58.35
Londra 10 Livres sterlinge	-	119.50

Editor și Redactor responsabil:
Dr. Aurel Mureșianu.

